

ساخت مدرسه بر اساس هوش‌های چندگانه

مؤلفین:

دکتر فخرالسادات حسینی
(دانشگاه فرهنگیان)

مهندس سیدصابر مقدس‌نیکو
(نظام مهندسی تهران)

نشر ساوالان

سرشناسه	: حسینی، فخرالسادات
عنوان و نام پدیدآور	: ساخت مدرسه بر اساس هوش‌های چندگانه / نویسندگان: فخرالسادات حسینی، سید صابر مقدس‌نیکو
مشخصات نشر	: تهران: ساوالان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۹ ص،
شابک	: 978-622-6778-05-3
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: هوش‌های چندگانه
موضوع	: Multiple intelligences
موضوع	: مدرسه‌ها — مدیریت و سازماندهی
موضوع	: School management and organization
موضوع	: سبک‌های شناختی
یادداشت	: فخرالسادات حسینی، نویسنده، ۱۳۳۸
یادداشت	: سید صابر مقدس‌نیکو، نویسنده، ۱۳۷۰
رده‌بندی کنگره	: BF۴۳۲/۳
رده‌بندی دیویی	: ۱۵۳/۹
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۵۷۹۰۱۶۱



نشر ساوالان

ساخت مدرسه بر اساس هوش‌های چندگانه

نویسندگان: فخرالسادات حسینی، سید صابر مقدس‌نیکو	ناشر: نشر ساوالان
نوبت و تاریخ چاپ: اول، ۱۳۹۸	شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۷۸-۰۵-۳
ISBN: 978-622-6778-05-3	تعداد صفحات: ۲۰۹
قیمت: ۳۶۰۰۰ تومان	تیراژ: ۱۰۰ نسخه
تلفن: ۶۶۹۵۱۹۴۳	آدرس: روبروی دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، واحد ۲۱۴، نشر ساوالان؛
www.savalane.com	کد پستی: ۱۳۱۴۷۴۳۹۸۹
	فکس: ۶۶۹۶۱۲۷۵

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	پیشگفتار
۱۳	فصل اول: نقش هوش‌های چندگانه در امر آموزش و پرورش
۱۳	مقدمه
۱۵	چشم‌انداز سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
۱۷	گزاره‌های ارزشی نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی
۲۹	قابلیت تبدیل به یک سیستم نشانه‌ای
۳۰	وجود یک حالت غایی قابل شناسایی و مسیر مشخص رشدی
۳۲	نگرشی نظری به هوش‌های چندگانه
۳۲	ارائه تعریف هوش براساس مفهوم هوش در زندگی واقعی
۳۳	نگاهی چندجانبه به هوش
۳۴	هوش‌ها وجهی جهان شمول دارند
۳۴	هوش‌ها تغییرپذیرند
۳۶	هوش‌ها با هم کار می‌کنند نه جدا
۳۹	هوش‌ها کارت امتیاز ندارند
۴۲	خلاصه فصل
۴۵	فصل دوم: نگاهی به هوش‌های چندگانه
۴۵	مقدمه
۴۷	هوش زبانی (کلامی)
۴۹	هوش منطقی - ریاضیاتی
۵۱	هوش موسیقایی

۵۳.....	هوش تجسم فضایی
۵۴.....	هوش بدنی - حرکتی
۵۷.....	هوش بین‌فردی
۵۸.....	هوش درون‌فردی
۶۱.....	هوش طبیعت‌گرا
۶۴.....	خلاصه فصل
۶۷.....	مل سوم: فعالیت‌هایی که هوش‌های چندگانه را تقویت می‌کنند
۶۷.....	مقدمه
۶۸.....	نقش یادگیرندگان در هوش‌های چندگانه
۶۹.....	دانش‌آموزان برای یادگیری آماده خواهند شد
۷۰.....	فرآیند یادگیری
۷۱.....	نقش معلمان در آموزش مبتنی بر هوش‌های چندگانه
۷۱.....	ارزشیابی مبتنی بر هوش‌های چندگانه
۷۲.....	نظریه‌های مبتنی بر برنامه‌نویسی
۷۵.....	روش‌های تدریس فعال
۷۶.....	یادگیری اکتشافی
۷۷.....	شبکه هوش بین‌فردی
۸۲.....	فعالیت‌هایی که هوش بین‌فردی را تقویت می‌کنند
۸۳.....	هوش درون‌فردی: کلید موفقیت
۸۵.....	ایفای نقش براساس هوش درون‌فردی
۸۶.....	تقویت هوش درون‌فردی در کلاس درس
۸۹.....	فعالیت‌هایی که هوش درون‌فردی را تقویت می‌کنند
۹۰.....	شبکه هوش بدنی - حرکتی
۹۱.....	تعریف هوش بدنی - حرکتی
۹۵.....	شبکه هوش زبانی
۹۵.....	مقایسه هوش کلامی و غیرکلامی
۹۶.....	تعریف هوش کلامی یا هوش زبانی
۹۷.....	ویژگی‌های صاحبان هوش کلامی
۹۸.....	روش‌هایی برای تقویت هوش کلامی
۱۰۱.....	فعالیت‌هایی که هوش زبانی را تقویت می‌کنند

۱۰۲.....	شبکه هوش منطقی - ریاضیاتی
۱۰۲.....	هوش منطقی - ریاضیاتی: شناسایی و اجرا
۱۰۳.....	خصوصیات دانش آموزان با هوش منطقی - ریاضیاتی
۱۰۴.....	تلفیق هوش منطقی - ریاضیاتی با هوش های دیگر
۱۰۸.....	فعالیت هایی که هوش منطقی - ریاضیاتی را تقویت می کنند
۱۰۹.....	شبکه هوش موسیقایی
۱۱۴.....	فعالیت هایی که هوش موسیقایی را تقویت می کنند
۱۱۵.....	شبکه هوش تجسم فضایی
۱۱۵.....	هوش تجسم فضایی: دیدن با چشم ذهن
۱۱۶.....	هوش تجسم فضایی چیست؟
۱۲۳.....	خلاصه فصل
۱۲۵.....	فصل چهارم: تقویت هوش های چندگانه در مدارس
۱۲۵.....	مقدمه
۱۲۶.....	سبک های یادگیری
۱۲۷.....	نگاهی به نتایج پژوهش ها
۱۳۱.....	هوش های چندگانه و برنامه ریزی آموزشی
۱۳۳.....	هوش منطقی - ریاضیاتی
۱۳۴.....	هوش موسیقایی
۱۳۶.....	هوش تجسم فضایی
۱۳۶.....	هوش بدنی - حرکتی (جنبشی)
۱۳۷.....	هوش زبانی
۱۳۷.....	هوش درون فردی و بین فردی
۱۳۹.....	هوش های چندگانه و چند فرهنگی
۱۴۰.....	مبارزه با رفتارهای کلیشه ای
۱۴۱.....	خلاصه فصل
۱۴۳.....	فصل پنجم: ارزشیابی از عملکرد دانش آموزان
۱۴۳.....	مقدمه
۱۴۴.....	ادغام مهارت ها در موضوع درسی از طریق هوش های چندگانه
۱۴۵.....	شبیه سازی موقعیت
۱۴۹.....	یادگیری واقعی (اصیل)

۱۵۳.....	موضوعات زایا
۱۵۴.....	هوش های فردی
۱۵۹.....	خلاصه فصل
۱۶۱.....	مل ششم: طراحی مدرسه مبتنی بر هوش های چندگانه گاردنر
۱۶۱.....	مقدمه
۱۶۲.....	پیشینه ساختار فیزیکی مدارس
۱۶۳.....	طراحی محیط های آموزشی و توسعه فرهنگی
۱۶۴.....	طراحی سایت، ویژگی های مدرسه پیشنهادی
۱۶۹.....	تعامل فضاهای تقویت هوش های چندگانه
۱۷۲.....	طراحی فضاهای هوش های چندگانه
۱۷۸.....	هوش معنوی
۱۸۱.....	هوش تجسم فضایی
۱۸۶.....	هوش کلامی - زبانی
۱۹۲.....	هوش موسیقایی
۱۹۳.....	هوش بین فردی
۱۹۶.....	هوش منطق ریاضی
۱۹۸.....	هوش درون فردی
۱۹۹.....	هوش جنبشی، حرکتی - جسمانی
۲۰۳.....	خلاصه فصل
۲۰۵.....	منابع

پیشگفتار

یکی از اهداف برنامه‌های آموزشی دانش‌آموزان با هوش‌های چندگانه و با استعدادهای متنوع و یکی از ابعاد مهم و اساسی در روند توسعه آموزش فراگیر، شناخت قابلیت‌ها، استعداد، توانایی و نقاط قوت و ضعف دانش‌آموزان است. تئوری هوش‌های چندگانه اشاره دارد که انسان‌ها دارای تمام این هوش‌ها هستند اما ترکیب این هوش‌ها در نزد افراد متفاوت است. با این فرضیه متخصصان تعلیم و تربیت و معلمان بار سنگینی را به دوش خواهند داشت. اولین وظیفه آنان شناخت استعدادها و توانایی‌های دانش‌آموزان و وظیفه دوم آنها، متناسب ساختن روش‌های تدریس با این استعدادهای متنوع می‌باشد.

از جمله اهداف تأسیس مراکز آموزشی مبتنی بر هوش‌های چندگانه تهیه برنامه برای کمک به برآورده ساختن نیازهای روانی، اجتماعی، آموزشی و شغلی دانش‌آموزان، کمک برای آماده شدن در انتخاب هوشمندانه، یادگیری مستقل، حل مسأله و عمل خودانگیخته؛ تقویت مهارت‌های حل مسأله، تفکر خلاق، برقراری ارتباط، مطالعه مستقل و پژوهش، تقویت علایق فردی، دوره‌هم جمع کردن دانش‌آموزان توانمند در ابعاد هوش‌های چندگانه و برانگیختن آنها برای حمایت و انگیزش عمومی؛ به حداکثر رساندن یادگیری فردی و به حداقل رساندن بی‌حوصلگی، سردرگمی، و ناکامی و به طور خلاصه، کمک به دانش‌آموزان در جهت شناختن توان بالقوه خود و کمک‌هایشان به خود و جامعه است.

نتایج پژوهش ها حاکی از آن است که میان انواع هوش های چندگانه گاردنر همبستگی معناداری وجود دارد. و از میان پنج عامل بزرگ شخصیت (برون گرایی، افق پذیری، وظیفه مداری، روان نژندی و گشودگی به تجربه) عامل برون گرایی قوی ترین پیش بینی کننده انواع هوش مذکور به استثناء هوش درون فردی است. طبق گزارش یافته ها سطح مثبت و معنا داری بین هوش های بین فردی - زبان شناختی و مهارت زبانی، بین انگیزه درونی، انگیزه بیرونی و مهارت زبانی وجود دارد. اما بین بی انگیزگی و مهارت زبانی رابطه منفی گزارش شده است. به کارگیری برنامه های آموزشی مبتنی بر تئوری ردنر بر میزان نمرات هوش چندگانه دانش آموزان تأثیر مثبتی دارد. برنامه آموزشی ردنر می تواند به عنوان یک روش مداخله ای مفید، جهت افزایش هوش چندگانه دانش آموزان بکار گرفته شود.

علاوه بر این سازگاری شغلی با متغیرهای پیش بین هوش بین فردی و هوش درون فردی و با متغیرهای هوش منطقی - ریاضی همبستگی معنادار دارد. هرچه هوش بین فردی، درون فردی و منطقی - ریاضی بالاتر باشد سازگاری شغلی بیشتر و بهتر خواهد بود. از بین هوش های چندگانه هوش بین فردی بالاترین ضریب همبستگی را با سازگاری شغلی دارد. در نتیجه می توان گفت که هوش بین فردی نقش مهمتری در پیش بینی سازگاری شغلی دارد.

مطالعات نشان می دهند بسیاری از دانش آموزان که در آزمون های سنتی عملکرد پائینی دارند، زمانی که تجارب کلاس درس، فعالیت های هنرمندانه، ورزشی، موسیقی و... را با هم به نحو مطلوبی ادغام می کنند، آن دانش آموزان به فرآیند یادگیری، علاقه بیشتری پیدا کرده و عملکرد بالایی از خود نشان می دهند.

تئوری هوش های چندگانه می تواند مورد استفاده بسیاری از مدارس قرار گیرد و با مدهای مثبتی را به همراه داشته باشد. تأثیر مثبت این تئوری بر فرآیندهای آموزشی و قابل انکار است. مدارس با کاربرد این تئوری قادر خواهند بود فرصت هایی را برای یادگیری صحیح بر اساس نیازها، علایق و استعداد دانش آموزان خود فراهم سازند. دانش آموزان به فعالیت های بیشتری بپردازند و به یادگیرندگانی تبدیل شوند که مدام درگیر امر یادگیری هستند و فعالانه در فرآیند آن شرکت می کنند.

در مدارس مبتنی بر هوش‌های چندگانه مشارکت والدین و جامعه در فرآیندهای آموزشی مدرسه افزایش می‌یابد. فرصتی برای دانش‌آموزان ایجاد می‌شود تا نقاط قوت خود را بروز دهند. این مسأله می‌تواند منجر به افزایش حس خود-ارزشمندی در آنها شود. دانش‌آموزان کنترل زیادی روی هرآنچه که یاد می‌گیرند و نحوه یادگیری آن دارند. در چنین شرایطی دانش‌آموزان به مفهوم بالاتری از مسئولیت‌پذیری نائل می‌شوند. به لحاظ تفکر انتقادی، سازماندهی و ارزشیابی اطلاعات و ارائه دانش جدید به شیوه خلاق، پیشرفت چشم‌گیری خواهند داشت.

نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهند که هوش‌های منطقی/ریاضی، فضایی، وجودی، درون‌فردی و طبیعت‌گرایی با عملکرد حل مسأله ریاضی دانش‌آموزان بر اساس طبقه‌بندی اصلاح شده بلوم همبستگی مثبت دارند. بکارگیری اصول آموزش‌های مبتنی بر هوش‌های چندگانه و علاوه بر آن استعدادهای متفاوت فراگیران می‌تواند در زمینه پیشرفت عملکرد دانش‌آموزان در حل مسائل ریاضی، یادگیری معنی‌دار، تدریس اثربخش و همچنین آگاهی هرچه بیشتر دبیران در جهت شناخت بیشتر دانش‌آموزان و ارائه تدریس متناسب، سودمند واقع گردد.

نظام‌های آموزشی که این تئوری را به کار گرفته‌اند، ادعا می‌کنند که این تئوری تعداد زیادی از راهبردهای موفق تدریس و یادگیری را به شکل جامعی باهم ترکیب و ادغام کرده و اغلب دانش‌آموزان، راه‌هایی را برای موفقیت در یادگیری پیدا می‌کنند. روش‌های آموزشی مبتنی بر هوش‌های چندگانه به معلمان در ایجاد هرچه بیشتر تجارب آموزشی فردی متنوع کمک می‌کند. تا تجارب آموزشی خود-انگیزه را ایجاد نمایند و این امر کمک می‌کند که مفهوم سیال و روان بودن در کلاس‌های درس ارتقاء پیدا کند. باعث می‌شود که معلمان ارزشیابی خردمندانه از استعدادهای طبیعی دانش‌آموزان داشته باشند. بنابراین تأسیس مدارس مبتنی بر هوش‌های چندگانه می‌تواند در ایجاد فرصت‌های بهینه آموزشی در آموزش فراگیر به کار گرفته شود (گنجی، ۱۳۹۸؛ خنیفر ۱۳۸۹).

در مجالی که برایم باقیست باز همراه شما مدرسه‌ای می‌سازیم که در آن همواره اول
صبح به زبانی ساده مهر تدریس کنند
و بگویند خدا: خالق زیبایی و سراینده عشق آفریننده ماست. مهربانیست که ما را به
نویی، دانایی، زیبایی و به خود می‌خواند.

جنتی دارد نزدیک، زیبا و بزرگ دوزخی دارد - به گمانم - کوچک و بعید در پی
بودایی ست که ببخشد ما را و بفهمانده‌مان
ترس ما بیرون از دایره رحمت اوست.

در مجالی که برایم باقیست، باز همراه شما مدرسه‌ای می‌سازیم که خرد را با عشق، علم
با احساس و ریاضی را با شعر، دین را با عرفان همه را با تشویق تدریس کنند. لای
گشت کسی قلمی نگذارند و نخوانند کسی را حیوان و نگویند کسی را کودن و معلم هر
ز روح را حاضر و غایب بکند و به جز از ایمانش هیچ کس چیزی را حفظ نباید بکند.
مغزها پر نشود چون انبار، قلب خالی نشود از احساس، درس‌هایی بدهند که به جای
غز، دل‌ها را تسخیر کند.

از کتاب تاریخ جنگ را بردارند. در کلاس انشا هر کسی حرف دلش را بزند، غیرممکن را
خاطره‌ها محو کنند.

تا، کسی بعد از این باز همواره نگوید: "هرگز" و به آسانی هم‌رنگ جماعت نشود. زنگ
ناشی تکرار شود.

رنگ را در پاییز تعلیم دهند. قطره را در باران، موج را در ساحل، زندگی را در رفتن و
رگشتن از قله کوه، و عبادت را در خلقت خلق، کار را در کندو و طبیعت را در جنگل و
شت.

مشق شب این باشد که شبی چندین بار همه تکرار کنیم: عدل، آزادی، قانون و شادی
امتحانی بشود که بسنجد ما را تا بفهمند چقدر عاشق و آگاه و آدم شده‌ایم.

در مجالی که برایم باقیست باز همراه شما مدرسه‌ای می‌سازیم که در آن آخر وقت به
بانی ساده شعر تدریس کنند و بگویند که تا فردا صبح خالق عشق نگهدار شما